

**Oblastní muzeum Praha-východ
Památník národního útlatku a odboje**

ve spolupráci

s Historickou skupinou Mauthausen

Občanským spolkem Lidice

Společností pro uchování odbojových tradic Valašské Meziříčí

srdečně zvou na třetí mezinárodní odbornou konferenci na téma:

**Odpor českého národa proti německé okupaci po událostech 1. září 1939
a osudy českých vězňů v KT Buchenwald**

3. listopadu 2026

od 10.00 do 14.00 hodin

Betlémská kaple

Betlémské náměstí 4, Praha 1 - Staré Město

za aktivní spolupráci a záštitu děkujeme

rektor ČVUT

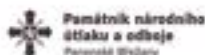
**za finanční podporu děkujeme
naším sponzorům, podporovatelům a mnoha dalším nejmenovaným pomocníkům**

Občanský spolek Lidice

Oblastní muzeum Praha-východ, příspěvková organizace

Památník národního útlaku a odboje

Společnost pro uchování odbojových tradic Valašské Meziříčí

Registrace 9.30–10.00 h.

Program konference:

10.00–14.00 h.

Konferenci řídí Markéta Pánková

Na konferenci vystoupí:

1. Jan Vajskeber, ÚSTR – Zvláštní vězni v KT Buchenwald

Preventivní zatýkácí akce gestapa, z nichž někteří byli transportováni do KT Buchenwald.

2. Jan B. Uhlíř, OMPV-PNÚO – Postavení Buchenwaldu v hierarchii koncentračních táborů ve vztahu k Protektorátu Čechy a Morava

V hierarchii německých koncentračních táborů patřil KT Buchenwald ke kategorii II.

Na počátku války byly do něj umístěni lidé z vyšších společenských a politických vrstev.

3. Zdeněk Bauer, ResearchWriter.cz – Ferdinand Peroutka: „Vlevo dole“

Tři příběhy, které oživují vzpomínky na Buchenwald. Osudy předního českého meziválečného žurnalisty, člena Maffie a řezníka ze vzpomínek Bohumila Hrabala.

4. Jozef Leikert, historik a spisovatel – Josef Čapek v koncentračních táborech Sachsenhausen a Buchenwald

Josef Čapek patří také k významným členům československé kulturní fronty, která byla vězněna v KT Buchenwald. Díky své profesi byl přidělen do malířské dílny.

5. Stanislava Vodičková, ÚSTR – Vliv buchenwaldské zkušenosti na život P. Josefa Plojhara

Zkušenost z Buchenwaldu ovlivnila Plojharovy postoje a jednání v Dachau a později se promítla i do jeho poválečné politické dráhy.

6. Miroslava Poláková, historička a pedagožka – Měli odvahu žít a zemřít

Buchenwald, místo smrti starosty Uherského Brodu Bohuslava Luži, obchodníka Pavla Kortnera a rovněž místo věznění náčelníka orelské župy Velehrad Antonína Hrubého.

Na konferenci vystoupí:

7. Tomáš Gol, Památník Terezín – Databáze vězňů Památníku Terezín

Referát posluchače seznámí s databázemi Památníku Terezín, především s databází českých vězňů v KT Buchenwald a na několika konkrétních osudech ukáže, jak lze pomocí databázových a archivních pramenů rekonstruovat životní příběhy jednotlivých vězňů.

8. Radka Veselá, VÚA-VHA – Mozaika zvrhlostí a střípků lidství poskládaná z buchenwaldských archivních pramenů

Referát posluchače seznámí s dalším možným zdrojem pátrání po osudech Buchenwaldských vězňů.

Organizační pokyny:

Program konference - 8 vystoupení (10–20 minut), 30 minut přestávka po 4 referátu.

Konferenční jazyk: čeština a slovenština

KT Buchenwald byl založen na výšinách zvaných Etterberg v Durynsku v roce 1937 jen kousek od historického města Vymar. O zřízení tábora nacisté vyjednávali celý rok. Usilovali o něj hlavně místní župní vedoucí v Durynsku, kteří chtěli mít ve své župě umístěny oddíly SS přímo ve Vymaru. 5. května 1937 Theodor Eicke sdělil že dle jeho názoru pozemek na Ettersbergu odpovídá požadovanému účelu. Proto se rozhodlo o vybudování tábora o kapacitě 8 000 vězňů. 16. července sem bylo dopraveno prvních 300 vězňů. Původně nesl KT Buchenwald jméno po uvedené výšině nad městem. Jednalo se však o těsné spojení s Goethem, který ve městě působil. Proto Himmler udělil táboru jméno Buchenwald bukový les. KT měl zpočátku pojmout 3000 až 6000 vězňů. Nově přichozí vězni museli vykácet stromy, postavit první baráky. Vše se budovalo ručně bez použití mechanizace. Postupně tak byly vybudovány bloky 1-50, z nich 43 sloužilo k ubytovacím účelům pro 25 000 vězňů. V roce 1943 k nim přibyla i čistirna odpadních vod, protože znečištění okolních toků od takového množství vězňů bylo velké. I tak rozvoj tábora neustále pokračoval, protože původní nestačil svojí kapacitou. Začaly se budovat nové bloky jako koňské stáje. Do nich nebyl zaveden vodovod a vytápění se provádělo jen kamny umístěnými uprostřed místnosti. Nakonec byli vězni ubytováni i ve stanovém táboře, kde ve dvou stanech živořilo na 6 000 vězňů.

Na příkaz Himmlera byla v KT vystavěn voliéra, kde byli umístěni různí dravci. K voliére pak přibýlo i zoo, kde byli umístěny klece pro opice, 4 medvědi a dokonce nosorožec. I v době největšího hladu dostávala zvířata vždy maso, med a marmeládu. U voliéry byl zbudován i malý domek určený pro zřízence, který se měl starat o uvedená zvířata. Od března 1943 v něm bylo internováno několik členů francouzské vlády.

KT měl za dobu své historie 2 velitele. Karla Kocha, který byl odsouzen za hospodářské machinace k trestu smrti. Trest byl vykonán v prostorách tábora až na sklonku války 5. dubna 1945. Jeho nástupcem se stal Hermann Pister, který byl odsouzen v srpnu 1947 americkým vojenským soudem jako válečný zločinec k trestu smrti v landsberské věznici.

První Češi se v táboře objevili v září 1939. Byli to rukojmí zatčení po vypuknutí války s Polskem v počtu 756 mužů.

Odpor českého národa proti německé okupaci po událostech 1. září 1939 a osudy českých vězňů v KT Buchenwald

V rekordním čase byla do tábora vybudována železniční vlečka z nádraží ve Výmaru, která sloužila jednak k transportu vězňů jednak k zajištění výroby závodě Gustloff, který vznikl v bezprostřední blízkosti tábora. Výrobní haly byly 24. srpna 1944 zasaženy spojeneckým bombardováním. Bohužel při náletu zahynulo i 364 vězňů. Zásah dostaly i správní budovy, a proto byl v té době pozastaven příchod nových vězňů do tábora.

Nedostatek pracovních sil donutil Německo nasadit na uvolněné výrobní pozice vězně z koncentračních táborů. Proto v roce 1944 měl Buchenwald 66 venkovních komand, ve kterých bylo zaměstnáno na 65 000 vězňů. První venkovní komando bylo ve Výmaru kam denně chodili vězni pěšky. Pak v Lipsku a nejstrašnějším komandem se stal pobočný tábor Dora, který se od 29. října 1944 stal samostatným táborem pod jménem Mittelbau, kde bylo soustředěno 32 532 vězňů. Největší počet vězňů v táboře dosáhl 6. října 1944, když v něm bylo evidováno 89 143 vězňů.

Na konci války byl tábor evakuován. 6. dubna 1945 vykročilo branou tábora směrem na sever 28 285 vězňů. Tábor byl vězni osvobozen 11. dubna, když odzbrojili asi 120 příslušníků jednotek SS. Až po 48 hodinách se do tábory dostaly první jednotky americké armády. Během své historie bylo v táboře zavražděno 56 545 vězňů a prošlo jím na 238 000 vězňů.

Odpor českého národa proti německé okupaci po událostech 1. září 1939 a osudy českých vězňů v KT Buchenwald

Odpor českého národa proti německé okupaci po událostech 1. září 1939 a osudy českých vězňů v KT Buchenwald

Odpor českého národa proti německé okupaci po událostech 1. září 1939 a osudy českých vězňů v KT Buchenwald

